

ГЛАСНИК ЕТНОГРАФСКОГ ИНСТИТУТА САНУ LXII (2)
BULLETIN OF THE INSTITUTE OF ETHNOGRAPHY SASA LXII (2)

UDC 39(05)

ISSN 0350-0861

INSTITUTE OF ETHNOGRAPHY SASA

BULLETIN
OF THE INSTITUTE OF ETHNOGRAPHY
LXII
No. 2

Editor in chief
Dragana Radojičić

Editor of the Topic
Jadranka Đorđević Crnobrnja

International editorial board
Radost Ivanova, Elephterios Alexakis, Jana Pospíšilová, Karl Kaser, Gabriela Kiliánová,
Milica Bakić-Hayden, Ingrid Slavec-Gradišnik, Marina Martynova, Fernando Diego Del
Vecchio, Kjell Magnusson, Tatiana Podolinska, Peter Finke

Editorial board
Gojko Subotić, Sofija Miloradović, Jelena Čvorović, Srđan Radović, Aleksandra
Pavićević, Lada Stevanović, Ildiko Erdei, Jelena Jovanović

The reviewers
Vojislav Stanovčić, Petko Hristov, Mladena Prelić, Dušan Drljača, Mirko Blagojević,
Gordana Blagojević, Kosta Nikolić, Ljiljana Gavrilović, Jovanka Radić, Rajna
Dragičević, Mirjana Detelić, Milina Ivanović-Barišić, Đorđina Trubarac Matić

Secretary
Marija Đokić

Accepted for publication by the reference of academician Vojislav Stanovčić, at meeting
of the Department of Social Sciences SASA October 7th 2014

BELGRADE 2014

УДК 39(05)

ISSN 0350-0861

ЕТНОГРАФСКИ ИНСТИТУТ САНУ

ГЛАСНИК

ЕТНОГРАФСКОГ ИНСТИТУТА

LXII

свеска 2

Главни и одговорни уредник
Драгана Радојичић

Уредник Темата
Јадранка Ђорђевић Црнобрња

Међународни уређивачки одбор
Радост Иванова, Елефтериос Алексакис, Јана Поспишилова, Карл Касер, Габриела
Килианова, Милица Бакић-Хејден, Ингрид Славец-Градишник, Марина Мартинова,
Фернандо Диего Дел Векио, Шел Магнусон, Татиана Подолинска, Петер Финке

Уређивачки одбор
Гојко Суботић, Софија Милорадовић, Јелена Чворовић, Срђан Радовић,
Александра Павићевић, Лада Стевановић, Илдико Ердеи, Јелена Јовановић

Рецензентски тим
Војислав Становчић, Петко Христов, Младена Прелић, Душан Дрљача, Мирко Благојевић,
Гордана Благојевић, Коста Николић, Љиљана Гавриловић, Јованка Радић, Рајна Драгићевић,
Мирјана Детелић, Милина Ивановић-Баришић, Ђорђина Трубарац Матић

Секретар уредништва
Марија Ђокић

Примљено на седници Одељења друштвених наука САНУ одржаној 7. октобра 2014.
године, на основу реферата академика Војислава Становчића

БЕОГРАД 2014.

Издавач:
ЕТНОГРАФСКИ ИНСТИТУТ САНУ
Кнез Михаилова 36/IV, Београд, тел. 011-2636-804
eisanu@ei.sanu.ac.rs
www.etno-institut.co.rs

Рецензент
академик Војислав Становчић

Лектор
Софија Милорадовић

Превод
Соња Жакула
аутори текстова

*Дизајн корица и
техничка припрема*
Атеље, Београд

Штампа
Академска издања, Београд

Тираж
500 примерака

Штампање публикације финансирано је из средстава
Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије
Часопис Гласник Етнографског института САНУ индексиран је у:
DOAJ (Directory of Open Access Journals); SCIndeks (Српски цитатни индекс); Ulrich's Periodicals Directory.
The Bulletin of Institute of Ethnography SASA is indexed in: DOAJ (Directory of Open Access Journals); SCIndeks (Srpski citatni indeks); Ulrich's Periodicals Directory.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

39(05)

Гласник Етнографског института = Bulletin of the Institute of Ethnography /
главни и одговорни уредник Драгана Радојичић. – Књ. 1, бр 1/2 (1952) – Београд
: Етнографски институт САНУ (Кнез Михаилова 36/IV), 1952 – (Београд :
Академска издања). – 24 cm
Полугодишње
ISSN 0350-0861 = Гласник Етнографског института САНУ
ISSN 2334-8529 = Glasnik Etnografskog Instituta SANU (Online)
COBISS. SR-ID 15882242

Садржај Contents

Тема броја – Истраживање миграција Topic of the Issue – Migration Research

Јадранка Ђорђевић-Црнобрња, <i>Ко, где, како и зашто – аспекти савремених миграција у иностраној и домаћој етнолошкој/антрополошкој литератури</i> (2)	11
Jadranka Đorđević-Crnobrnja, <i>Who, Where, How and Why – Aspects of Contemporary Migrations in Foreign and Serbian Ethnological/Anthropological Literature</i> (2)	13
Miroslava Lukić Krstanović, <i>Migration Studies: Ethnology and Policy of the Institute of Ethnography SASA (1947–2014)</i>	15
Мирослава Лукић Крстановић, <i>Истраживања миграција: етнологија и политика Етнографског института САНУ (1947–2014)</i>	33
Јадранка Ђорђевић-Црнобрња, <i>Миграције из Горе крајем двадесетог и почетком двадесет првог века</i>	35
Jadranka Đorđević-Crnobrnja, <i>Migrations from the Gora Region at the End of the 20th and the Beginning of the 21st Century</i>	47
Duško Petrović, <i>Fenomen izbjeglištva u modernom političkom sistemu</i>	49
Duško Petrović, <i>Phenomenon of Refugeeness in the Modern Political System</i>	65
Gordana Blagojević, <i>The Influence of Migrations on the Ethnic/National and Religious Identities: the Case of the United Methodist Church in Banat</i>	67
Гордана Благојевић, <i>Утицај миграција на етнички/национални и религијски идентитет: случај евангеличке методистичке цркве у Банату</i>	80

Varia

Младена Прелић, <i>Јован Цвијић и прве деценије формирања и институционализовање етнологије као науке у Србији</i>	83
Mladena Prelić, <i>Jovan Cvijić and the Beginnings of Establishing Ethnology as a Discipline in Serbia</i>	97
Ивица Тодоровић, Анђелка Вучетић-Драговић, Анђелко Марић, <i>Компаративни аналитички осврт на најновија генетска истраживања порекла Срба и становништва Србије – етнолошка перспектива</i>	99
Ivica Todorović, Anđelka Vučetić-Dragović, Anđelko Marić, <i>Comparative Analytical Review of the Latest Genetic Studies of the Serbs and the Serbian Population – an Ethnological Perspective</i>	111

Александар Крел, Јадранка Ђорђевић-Црнобрња, <i>Име и знак: лично име као симбол етничког идентитета војвођанских Немаца</i>	113
Aleksandar Krel, Jadranka Đorđević-Crnobrnja, <i>Name and Sign: First Name as a Symbol of Ethnic Identity of Vojvodina Germans</i>	123
Александра Павићевић, <i>Од муње до праха – Смрт, сахрана и посмртна судбина Николе Тесле</i>	125
Aleksandra Pavićević, <i>From Lightning to Dust – Death, Funeral and Post Mortem Destiny of Nikola Tesla</i>	139
Весна Трифуновић, Јована Диковић, <i>‘Миле против транзиције’: друштвене промене и сукоби вредносних оријентација кроз призму једне телевизијске серије</i>	141
Vesna Trifunović, Jovana Diković, <i>‘Mile Versus Transition’: Social Changes and Clashes of Values through the Prism of a Television Show</i>	153
Петрија Јовичић, Ивана Башић, <i>За сликарским потезом: границе женског тела на ‘Акту’ (1956/1957) Зоре Петровић</i>	155
Petrija Jovičić, Ivana Bašić, <i>In Search of a Painter’s Stroke. Female Body Boundaries in Zora Petrović’s Painting ‘Acts’ (1956/1957)</i>	169
Снежана Петровић, Тома Тасовац, <i>Збирка речи Димитрија Чемерићића као извор за етнолингвистичка и етнологика истраживања</i>	171
Snežana Petrović, Toma Tasovac, <i>The Lexicon Manuscript by Dimitrije Čemerikić as a Source for Ethnolinguistic and Ethnologic Research</i>	180
Ђурђина Шијаковић, <i>Другост варварке: ‘Медеја’ Еурипидова и ‘Медеја’ Велимира Лукића</i>	181
Đurdina Šijaković, <i>The Otherness of a Barbarianess: Euripides’ ‘Medea’ and ‘Medea’ by Velimir Lukić</i>	199
Анђелка Пејовић, <i>Паремје као део етнолингвистичког наслеђа</i>	201
Anđelka Pejović, <i>Proverbs as Ethnolinguistic Heritage</i>	214
Ђорђина Трубарац Матић, <i>За њим и у гору и у воду: семантичко-прагматичка анализа формуле у контексту добровољне брачне отмице</i>	215
Đordina Trubarac Matić, <i>I will Follow him through Woody Mountains and Water: Semantic-Pragmatic Analysis of a Formula within the Context of Consensual Abduction</i>	233

Сећање/Memory

Селена Ракочевић, <i>Етнохореолошка делатност Оливере Младеновић</i>	235
Selena Rakočević, <i>Ethnochoreological Work of Olivera Mladenović</i>	250
Биљана Миленковић-Вуковић, <i>Библиографија др Оливере Младеновић</i>	251

Научна критика и полемика
Discussion and Polemics

Срђан Радовић, <i>(Нова) критика балканистичког дискурса у хрватској етнологији/културној антропологији</i>	289
Александра Павићевић, <i>Књижевност између уметничког дела и историјског сведочанства</i>	292
Срђан Радовић, <i>Етноантрополошко истраживање савременог националног идентитета. Црна Гора након Југославије – динамика идентитета</i>	297
Милош Луковић, Ján Novák, Ján Podolák, Iveta Zuskinová, Milan Margetin: <i>Po stopách valachov v Karpatoch (Monograwfia)</i>	302
Милена Жиикић, <i>Научни допринос жена</i>	306
Ања Абрамковић, <i>Вашиар у пограничју источне и југоисточне Србије</i>	310

Тема броја: Истраживање миграција
Topic of the Issue: Migration Research

Ко, где, како и зашто – аспекти савремених миграција у иностраној и домаћој етнологској/антрополошкој литератури (2)

Наслов темата указује на то да постоје различити аспекти миграција, као и на то да се миграције могу истраживати са различитих аспеката. Избор аспекта са којег ће се истраживати одређена миграција или више њих истовремено условљен је разноврсним факторима. У том погледу постоје извесне разлике између научних дисциплина у теоријском и методолошком приступу. Такође, избор аспекта који ће се истраживати, као и теоријско-методолошког апарат који ће се примењивати у истраживању, не представља константу. Он у знатној мери кореспондира са научном политиком и дискурсом који у датом периоду фигурира као *mainstream* у оквиру одређене дисциплине.

О томе како су започета и којим су се правцима кретала истраживања миграција у домаћој етнологији и антропологији сазнајемо из текста М. Лукић Крстановић. Текст је значајан из више разлога, а пре свега због тога јер документовно и аналитички проблематизује питање научне политике Етнографског института САНУ и њен утицај на истраживање миграција.

Истраживање миграција мањинских заједница које живе на простору Србије тема је која није често улазила у фокус досадашњих етнологских и антрополошких истраживања миграција у Србији. Текст Ј. Ђорђевић Црнобрња представља пример истраживања миграција у оквиру једне такве заједнице. Економске и политичке миграције Горанаца крајем 20. и на почетку 21. века индикативне су за разумевање утицаја спољних чинилаца, пре свега рата и политичких промена у Србији, на појаву одређене врсте миграција.

О томе како ратна збивања могу да утичу на миграције појединаца и породица и какве последице таква врста миграција може имати – како за мигранта тако и за заједницу имиграције, сазнајемо из текста Д. Петровић. Аутор је настојао да кроз анализу аутобиографске грађе направи искорак у погледу антрополошког приступа проблему избеглица и избеглишта, те да размотри разлоге континуираног постојања „доминантног“ дискурса и одређених стереотипа који се појављују на друштвеном и институционалном нивоу у вези са поменутиим феноменом.

Г. Благојевић у свом раду показује како миграције могу да утичу на промену састава верских заједница, конкретно – евангеличке методистичке цркве у Банату. Уједно указује и на могућност истраживања мисионарства као посебног вида радних миграција. У питању је тематика којој такође није била посвећивана нарочита пажња у оквиру досадашњих етнологских и антрополошких истраживања миграција у Србији.

Сваки текст у темату је од посебног значаја не само зато што доприноси континуитету етнолошких и антрополошких истраживања миграција у оквиру Етнографског института САНУ, већ и због приступа који се примењује у разматрању појединих аспеката миграција. На тај начин се приспитују постојеће концепције и контекстуализације, што је свакако важно за даља истраживања савремених миграција –како у оквиру етнологије и антропологије тако и у оквиру других хуманистичких и друштвених дисциплина.

Овом приликом се искрено захваљујем свим ауторима на сарадњи и настојању да својим текстовима допринесу научној валоризацији проблематике која представља топус овог темата.

Јадранка Ђорђевић Црнобрња
Уредница темата

Who, Where, How and Why – Aspects of Contemporary Migrations in Foreign and Serbian Ethnological/Anthropological Literature (2)

The title of the volume alludes to the existence of different aspects of migration as well as the fact that migrations can be researched from a variety of aspects. The choice of the aspect from which one is to view a certain migration or more simultaneous migrations is determined by a number of factors. In that sense there are certain theoretical and methodological differences between disciplinary approaches to studying aspects of migrations. The choice of the aspects to be researched as well as the theoretical and methodological framework which will be applied is not constant. It greatly corresponds to the scientific policy and discourse which figures as *mainstream* within a specific discipline at any given time.

M. Lukić Krstanović's paper details the beginnings and early directions of migration research in Serbian ethnology and anthropology. The paper is important for a number of reasons, but chiefly because it documents and problematizes the issue of scientific policy within the Institute of Ethnography SASA and its influence on migration research.

Research into the migrations of minority communities residing in Serbia is a topic which wasn't well researched in Serbian ethnology and anthropology. The paper by J. Đorđević Crnobrnja is an example of migration research within one such community. The economic and political migrations of Gorani people at the end of the 20th century are indicative for the understanding of the influence of outside factors, above all war and the change in political power, on the emergence of a certain type of migration.

D. Petrović writes on how war can affect the migration of individuals and families and what kind of consequences this kind of migration can have on both the migrant and the community of immigration. The author strives to analyze autobiographic data in order to go beyond the familiar anthropological approach to the issue and consider the reasons for the continuing existence of a "dominant" discourse and certain stereotypes which occur on the social and institutional level with regard to the aforementioned phenomenon.

G. Blagojević's paper shows how migration can effect the changes in the structure of religious communities, specifically the evangelical Methodist community in Banat. Simultaneously it points to the possibility of research into missionary activities as a special kind of labor migrations. The topic in question is one which hasn't been studied in ethnological and anthropological research of migration in Serbia.

Every paper in the volume is special because it contributes to the continuity of ethnological and anthropological research of migration within the Institute of Ethnography SASA, as well as the approaches which are applied in considering

certain aspects of migrations. In this way existing concepts and contextualizations are overcome which is important for further research into contemporary migrations both in ethnology and anthropology and in other social sciences and humanities.

I would like to take this opportunity to thank all the authors for their confidence and effort in contributing to the scientific valorization of the issues which are the central theme of this volume.

Jadranka Đorđević Crnobrnja
Topic Editor